

RØRVERLING (*Emberiza schoeniclus*). Den ankommer i April og er almindelig.

GULSPURV (*Emberiza citrinella*). Af 26 iagttagne Reder har de fleste indeholdt 3 og 4 Æg. 15 Reder er fra Maj, 6 fra Juni, 1 fra Juli og 4 fra August.

KORNVERLING (*Emberiza miliaria*). Reden — formentlig andet Kuld — har jeg fundet i Juli-August med 4—5 Æg.

SNEVERLING (*Emberiza nivalis*). Et Eksempel skudt 29 Januar 1912 ved Taaning.

FORTSATTE IAGTTAGELSER OVER FUGLELIVET I ESBJERGEGNEN FORAAR OG EFTERAAR 1915.

AF

PETER SKOVGAARD.

BRAMMINGE 1 APRIL TIL 29 MAJ 1915.

Som nævnt i min tidligere Artikel¹ kom jeg 1 April til Bramminge, men da jeg, saa snart Lejlighed bød sig, søgte tilbage til den Egn, jeg havde forladt, og Bramminge i det Hele ikke er længere borte, end at Fuglelivet og Trækket jo er hovedsagelig det samme, vil jeg give Fortsættelsen af Trækket herfra.

Af de Fugle, der foreløbig var ankomne 1 April, saa jeg Stokand, Gravand, Knortegaas, Agerhøne, Rørhøne, Vibe, Hjejle, Stor Præstekrave, Strandskade, Ryle, Enkelt Bekkasin, Horsegøg, Hættemaage, Stormmaage, Graa Havmaage, Taarnfalk, Spurvehøg, Ringdue, Flagspette, Skovskade, Allik, Raage, Krage, Lærke, Toplærke, Stær, Gærdesmutte, Jernspurv, Musvit, Blaamejse, Sumpmejse, Topmejse, Fuglekonge, Engpiber, Vipstjert ♂, Sangdrossel, Sol-sort, Rødkælk, Spurv, Skovspurv, Bogfinke, Stillids, Svenske, Irisk, Rørspurv ♂ og Bomlærke.

Til disse er at bemærke, at Gravanden ved Esbjerg kun var konstateret ved en Fjer, Rørhønen, Hjejlen og Horsegøgen ikke set der paa Foraarstrækket, Flagspetten og Topmejsen kun paa et enkelt Besøg, medens Skovskaden og Ringduen derimod overhovedet ikke var set ved Esbjerg.

¹ Fuglelivet i Esbjerg Omegn, Aarg. 9. S. 260.

Her paa Egnen saa man kun Flagspetten, Topmejsen og Skovskaden ved Endrupholm, men der var de ogsaa stadig at se, de øvrige Mejsler viste sig kun undtagelsesvis udenfor Endrupholm, hvorimod Ringduen fandtes overalt, hvor der var en, blot taalelig stor, Plantage.

Hjejlerne holdt til her paa enkelte bestemte Pløjemarken og var at se, snart mange (den første Uges Tid ca. 100 paa den ene Mark), snart kun en lille Flok, men med kortere eller længere Mellemrum jævnt hen til 3 Maj. Rødbenet Klire saa jeg først i 2 Eksemplarer ved Ribe 2 April, men da jeg en Uges Tid senere kom til Stranden ved Darum, var den der almindelig overalt og var fra da Karakterfugl paa Engene udenfor Ribediget, idet man overalt saa dem vade om i Fladvandet og flyve parvis eller i Smaaaflokke over Engene med deres Skrig.

Horsegøgen tumlede sig i den første Tid i Luften over hver en fugtig Lavning, senere blev dens Tilværelse mere skjult, selv om man paa de sædvanlige Steder kunde rejse den ligesaa sikkert, som man kunde gaa ud at se til en Plante, man havde set der før. Storcken saa jeg først 4 April, men den var rimeligvis ved nogle af Rederne tidligere, saaledes kom den til Ribe 28 Marts. Egnen er god for den, og der er heller ikke faa Par.

Hvinanden saa jeg ikke, men ved Darum Strand blev en gl. ♂ skudt 5 April.

De sidste Snespurve, et Par, saa jeg ved Stranden (Darum) 11 April.

Graa Digesmutte kom 14 April, da jeg saa en enkelt Fugl, en god Uge senere (23 April) var der flere. Det morede mig en Dag at forsøge at tælle en lille »Flok«, der var paa en Pløjemark. Det viste sig dog umuligt at faa det nøjagtige Tal og svært at faa et Skøn, for Fuglene brugte de dybe Agerrender og fløj lavt her for saa pludselig at dukke op hist og i det uendelige skifte Plads, idet de dog stadig holdt sig i den Del af Marken, der var fjernest, og som jeg havde passeret.

Sjaggeren kom endnu enkeltvis eller i Smaaaflokke, saaledes 15 April 1, 18 April 3 og 11 Maj 7.

Han Rørspurven var allerede kommet 28 Marts, men først 22 April saa jeg ogsaa Hun. Han Vipstjerten saa jeg ogsaa kun enlig indtil 24 April, da jeg saa flere Par. Samtidig (24 April) kom den gule Vipstjert, og lige de Dage blev særlig rige paa

nye hjemvendende, saaledes kom Løvsanger og Sivsanger maaske samme Dag, men jeg saa dem først 25 April.

27 April var ogsaa en Mærkedag, da kom de første Svaler, en enlig Digesvale og en enlig Landsvale, endvidere Gærdesanger og Træpiber; men saa var der intet nyt, før den brogede Fluesnapper Han kom 1 Maj, medens Hunnerne først kom 4 Maj.

3 Sortstrubet Bynkefugl saas en enkelt Dag, nemlig 3 Maj.

En lille Flok Pomeransfugle og en Ringdrossel ♂ saa jeg 4 Maj.

Bynkefuglen viste sig først 6 Maj og samme Dag Bysvalen.

Af Rødstjerten saa jeg kun en enkelt ♀ ved Darum 9 Maj og en ved Endrupholm 10 Maj.

10 Maj kom den graa Fluesnapper, Gøgen den 12 Maj og samme Dag saa jeg den første Tornsanger.

Man kan ikke tale om Trækket her uden at nævne Endrupholm. Endrupholm er som en Oase midt i Ørkenen vel at mærke for Skovfuglene, idet den i vid Omkreds er den eneste større Samling Løvtræer, og disse staar tildels hen, som de bedst kan. Her er ogsaa Naaetræer. Det Hele grupperer sig i Kreds om en Eng, hvorigennem Sneum Aa snor sig, saa her er ikke Mangel paa noget af det, Trækfuglene trænger til efter Rejsen. Her er Læ for alle Vinde, en lun, solbeskinnet Plet, hvor Insekterne tumler sig langs Skovbrynet og inde paa Stammerne i Sprækker og Revner, her er Fugtighed i Engen og langs de smaa Væld i Skovbunden og Skjul mellem Læ og Krat. Endrupholm er dog kun tildels, hvad den har været. Jordene er stykket ud og Egnen altsaa tættere bebygget, Omegnens Skoler søger derhen paa Skovtur, her er Udskænkning om Sommeren, hvilket yderligere trækker Besøgende til; men de Dage er ogsaa forbi, da Guldpirolen var fast Beboer, og for flere er Forholdet vel det samme. For Trækfuglene vil den dog rimeligvis længe holde sig som Tilflugtssted, i hvert Fald saa længe Skoven faar Lov til at staa, og her var egentlig en Opgave for en ornithologisk interesseret Rigmand eller Sammenslutning — at købe dette ikke særlig store Areal, frede det og indrette et Observatorium for Fugletrækket og en Central for Iagttagelse af Omegnens Fauna. Faunaen i den nærmeste Omegn er ikke ringe, og der er nær til nogle af Landets mærkværdigste og rigeste Egne. Men Opgaven er maaske ikke af dem, der kommer i første Række med Krav om Løsning.

For at komme tilbage til Egnens Fugle vil jeg nævne Fundene fra de senere Ture langs Kysten og paa Fanø¹ samt under Telefonlinierne. Nogle ny Arter er kommet til som Følge af Trækket, faa manglede af de tidligere fundne, og dette var dem, som i det Hele kun fandtes i et eneste Eksempel eller var Vintergæster, der tidligere havde forladt Egnen.

Der blev fra 1 April til 21 Maj, da jeg forlod Egnen, fundet 291 Fugle, fordelt saaledes:

	Esbjerg.	Fanø.
Pibeand (<i>Anas penelops</i>)	7	2
Stokand (<i>Anas boscas</i>)	7	6
Bjergand (<i>Fuligula marila</i>)	1	0
Sortand (<i>Oedemia nigra</i>)	11	33
Fløjlsand (<i>Oedemia fusca</i>)	0	5
Ederfugl (<i>Somateria mollissima</i>)	3	0
Knortegaas (<i>Anser torquatus</i>)	4	1
Rødstrubet Lom (<i>Colymbus septentrionalis</i>)	0	1
Vandrikse (<i>Rallus aquaticus</i>)	2	0
Vibe (<i>Vanellus cristatus</i>)	6	10
Stor Præstekrave (<i>Ægialitis hiaticula</i>) ...	2	1
Strandskade (<i>Hæmatopus ostreologus</i>)	2	3
Regnspove (<i>Numenius phæopus</i>)	2	0
Rødben (<i>Totanus calidris</i>)	1	0
Ryle (<i>Tringa alpina</i>)	3	0
Skovsnepe (<i>Scolopax rasticula</i>)	1	2
Hættemaage (<i>Larus ridibundus</i>)	5	3
Stormmaage (<i>Larus canus</i>)	7	4
Graa Havmaage (<i>Larus argentatus</i>)	8	5
Svarthag (<i>Larus marinus</i>)	2	2
Ride (<i>Larus tridactylus</i>)	0	2
Lomvie (<i>Uria troile</i>)	2	2
Alk (<i>Alca torda</i>)	0	1
Lunde (<i>Fratercula arctica</i>)	1	0
Huldue (<i>Columba oenas</i>)	0	2
Ringdue (<i>Columba palumbus</i>)	2	2
Allike (<i>Corvus monedula</i>)	1	0
Raage (<i>Corvus frugilegus</i>)	4	39
Krage (<i>Corvus cornix</i>)	8	1

¹ Nordvest- og Vestkysten af Fanø.

	Esbjerg.	Fanø.
Lærke (<i>Alauda arvensis</i>)	3	2
Stær (<i>Sturnus vulgaris</i>)	4	18
Vindrossel (<i>Turdus iliacus</i>)	1	1
Sjagger (<i>Turdus pilaris</i>)	0	5
Solsort (<i>Turdus merula</i>)	7	5
Bogfinke (<i>Fringilla coelebs</i>)	1	1
Grønirisk (<i>Ligurinus chloris</i>)	1	0
Tornirisk (<i>Cannabina linota</i>)	1	0

Under Telefonlinierne:

Vibe (<i>Vanellus cristatus</i>)	1
Enkelt Bekkasin (<i>Gallinago gallinula</i>) ..	1
Horsegøg (<i>Gallinago scolopacina</i>)	1
Dvergmaage (<i>Larus minutus</i>)	1
Spurvehøg (<i>Accipiter nisus</i>)	1
Lærke (<i>Alauda arvensis</i>)	5
Stær (<i>Sturnus vulgaris</i>)	2
Drossel (<i>Turdus musicus</i>)	2
Solsort (<i>Turdus merula</i>)	2
Spurv (<i>Passer domesticus</i>)	2
Tornirisk (<i>Cannabina linota</i>)	1

Desuden fandtes i Skovene en Gøg og en Flagspet, der havde ligget fra i Fjor. Af Fundene¹ fremgaar det øjensynligt, at Sortænderne i Forhold til de øvrige Ænder er uhyre talrige, og det ser ud, som om Ederfuglen i det væsentligste holder til i Farvandet mellem Fanø og Jylland, ligesaa Alken, medens Lomvie, Fløjlsand og Lom, der væsentligst eller udelukkende skyller op paa Fanø, rimeligvis holder til udenfor denne Ø. At Raagerne gaar til i aaben Sø synes at fremgaa af, at de hovedsagelig skyller op paa Fanø, medens kun ganske enkelte findes paa Fastlandskysten, og disse er maaske endda drevet ind udefra aaben Sø, maaske virkelig falden i det mellemliggende Farvand. Kragen er det omvendt med, og det tyder hen i Retning af, at det er anskudte Fugle, thi Farvandet synes for smalt til, at friske Fugle skulde bukke under undervejs. Men maaske er Tallene i det Hele for smaa til at faa selv et Skøn ud af.

¹ De tidligere medregnede.

En af de sidste Dage, jeg var paa Egnen, fik jeg lidt at høre om, hvordan de mange Ænder gaar til Grunde; saaledes fortalte en Mand fra Kystegnen mig, da jeg nævnte, at der maatte være god Jagt, at »Jægerne« bar sig ad paa følgende Maade: To Mand gaar ud i god Tid, før Floden i Mørkningen kommer ind, hver forsynet med et Par Bøsser; de lægger sig lige indenfor Flodmaalet bag en Tangvold, i en Tønde eller blot i et Hul; der venter de til Floden og med den de tætte Skarer af Ænder nærmer sig. Naar de er tilstrækkelig nær, fyrer Jægerne efter et aftalt Tegn saa mange Skud som muligt ind i Skaren i det korte Øjeblik, de har, inden de alle er flygtet for Skydningen. Derefter søger de, hvad »Jagten« har givet i Udbytte, men noget er kun let anskudt og flygter, andet kan ikke findes i Mørket og gaar ud med Floden igen; det bliver kun en ringe Part, der bliver Jægerne til Del af de Fugle, som de ødelægger.

Manden fortalte da ogsaa, at han og andre i hans Drengetid gik tidligt ud om Morgenen for at finde, hvad der var skyllet op efter Jagten. Det er altsaa ikke noget nyt at finde opskyllede og anskudte Fugle langs Kysten, men det er underligt at tænke sig, at en saa barbarisk Jagtmetode som ovennævnte kan gaa i vore oplyste Tider.

FANØ 9 SEPTEMBER TIL 2 NOVEMBER 1915.

Tidspunktet var ikke saa fremrykket som i Fjor, da jeg atter i Aar kom til Fanø. Dette gav sig ogsaa Udslag i Fuglelivet, idet en stor Del af Smaafugletrækket netop foregik i den første Tid. Et andet Forhold, der havde Indflydelse paa lagttagelserne, var, at jeg de første 7 Uger havde fast Station paa Fanø og først efter den Tid kom til Esbjerg.

For at have et Billede at gaa ud fra, vil jeg først opregne alle de Fugle, der var, da jeg kom, og siden give de Forandringer, som Af- og Tilgang gav hertil:

Krikand (*Anas crecca*), Pibeand (*Anas penelops*), Spidsand (*Anas acuta*), Stokand (*Anas boscas*), Skeand (*Anas clypeata*), Gravand (*Tadorna cornuta*), Graagaas (*Anser cinereus*), Knortegaas (*Anser torquatus*), Agerhøne (*Perdix cinerea*), Vibe (*Vanellus cristatus*), Strandhjejle (*Charadrius squatarola*), Præstekrave (*Ægialitis hiaticula*), Strandskade (*Hæmatopus ostreologus*), Storspove (*Numenius arquatus*), Rødben (*Totanus calidris*), Ryle (*Tringa*

alptna), Hættemaage (*Larus ridibundus*), Stormmaage (*Larus canus*), Havmaage (*Larus argentatus*), Svartbag (*Larus marinus*), Terne (*Sterna hirundo*), Splitterne (*Sterna cantiaca*), Taarnfalk (*Falco tinnunculus*), Lærkefalk (*Falco subbuteo*), Spurvehøg (*Astur nisus*), Natravn (*Caprimulgus europaeus*), Digesvale (*Hirundo riparia*), Landsvale (*Hirundo rustica*), Lærke (*Alauda arvensis*), Toplærke (*Alauda cristata*), Stær (*Sturnus vulgaris*), Gulbug (*Hypolais icterina*), Engpiber (*Anthus pratensis*), Vipstjert (*Motacilla alba*), Solsort (*Turdus merula*), Digesmutte (*Saxicola oenanthe*), Blodstjert (*Ruticilla phoenicura*), Graaspurv (*Passer domesticus*), Grønirisk (*Ligurinus chloris*), Tornirisk (*Cannabina linota*), Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*) og Bomlærke (*Emberiza miliaria*).

Dette Billede er sikkert allerede vidt forskelligt fra Billedet i Yngletiden, i hvert Fald savnede jeg en Fugl som Hvidbrystet Præstekrave (*Ægialitis cantiana*), der blandt Præstekraverne er den hyppigste i Yngletiden. De Præstekraver, der nu var, var alle Stor Pr. (*Æ. hiaticula*), og blandt de nævnte Fugle findes jo mange, som afgjort yngler andre Steder. Billedet gør heller ikke Fordring paa at være fuldt nøjagtigt, idet jeg jo kan have overset forskelligt.

Dagen efter, altsaa 10 September, manglede Gulbugen allerede, og Natravnen holdt sig kun til 11 September; til Gengæld kunde jeg saa føje Lille Spove (*Numenius phaeopus*) til; idet jeg saa den blandt en Del andre Fugle, der blev bragt hjem fra Jagten. 11 September var der omkring Nordby Kirkegaard en Del Broget Fluesnapper (*Muscicapa atricapilla*); jeg saa kun graa Fugle, der blev indtil 18 September. 15 September saa jeg en enkelt Hejre (*Ardea cinerea*); den store Fugl fløj i en sildig Eftermiddagstime ud over Vandet, hvor den satte sig paa en Banke mellem en Del Maager. Havde jeg ikke haft min Opmærksomhed paa dem, havde jeg næppe skelnet den mellem Maagerne, men nu, da jeg havde fulgt den, var den let at skelne, naar man lagde Mærke til den skraa Stilling, den holdt sin Krop i, i Mod-sætning til Maagernes vandrette. Det var oppe nordpaa, jeg saa den; senere, den 23 September, saa jeg 5 Hejrer flyve over Fuglekøjerne, hvor de udstødte deres hæse Skrig og gik ned i Rørene i Albuen. 15 September var sidste Dag, jeg saa Gravanden. At Kragen (*Corvus cornix*) ikke var der straks og maaske overhovedet kun er der ved Vintertid, undrede mig. Jeg saa først enkelte

15 September, og det varede endda noget, før det rigtige Træk kom, nemlig 30 September, der bragte den i Mængde, ja uafbrudt saa man Krager i Luften; det saa ud, som de kom fra Skallingen og trak videre ned langs Klitterne mod Vest. Fra nu af var den hyppig overalt paa Øen, men særlig mod Nord og Vest.

Blandt Strandfuglene maa der have været enkelte Kobbersnepper (*Limosa lapponica*), for jeg fandt flere Gange Rester af den, og 18 September saa jeg en paa Engene mod Nord. Ogsaa Hvidklire (*Totanus glottis*) saa jeg, men først 19 September, og det var i Albuen, hvor der var en Del mellem de store Mængder af Strandhjejler. 19 September saa jeg ogsaa de sidste Terner og den sidste Digesvale; til Gengæld kom saa de første Rødkælke (*Erithacus rubecula*), men disse blev dog først talrige 21 September, da de myldrede overalt, indtil de omkring 27 Oktober tog stærkt af, saa kun en hist og her blev tilbage. Medens de var her, hørte man overalt deres »tik tjak« og saa dem søge Føde, snart Hyldebær, saa en grøn Kaalorm eller Flue. 21 September var en af de gode Trækdage, foruden Rødkælken kom ogsaa en Del Blodstjerter til dem, der var i Forvejen, endvidere Tornsanger (*Sylvia cinerea*) i en Del Eksemplarer, der blev til 28 September, en enkelt Gul Vipstjert (*Motacilla flava*) og de første Sangdrosler (*Turdus musicus*) og Vindrosler (*Turdus iliacus*). Til Gengæld saa jeg ingen Præstekraver efter den Dato. 27 September kom Jernspurven (*Accentor modularis*), den var forholdsvis talrig og tilsyneladende havde den ikke taget af i Tal, da jeg forlod Fanø.

28 September kom de første Bogfinker (*Fringilla coelebs*). Det undrede mig, at den ikke var der, da jeg kom, men det maa vel ligge i de særlige Forhold, der gør sig gældende paa Fanø. Der var andre, som jeg ogsaa undrede mig over ikke at træffe, saaledes Mejerne, hvoraf jeg ikke saa een eneste den hele Tid, (jeg ved dog at de viser sig paa Strejf, da jeg har set baade Musvit (*Parus major*) og Blaamejse (*Parus coeruleus*) i Samlinger af Fugle fra Fanø). Skovspurven (*Passer montanus*) saa jeg heller ikke og af Gulspurven kun nogle enkelte efter 29 September. Fuglekongen (*Regulus cristatus*) manglede ogsaa og kom først senere, men mange af disse kommer nok senere, naar de større Plantager vokser til. Hjejlen (*Charadrius pluvialis*) saa jeg paa Fanø kun i noget større Tal den 29 September og kun

denne ene Dag sikkert. Medens der i Fjor, i hvert Fald omkring Esbjerg, var en Del Flokke, og jeg intet saa til Strandhjejlen, saa var det i Aar ganske anderledes, idet der var en Mængde af Strandhjejler paa Fanø, og jeg ogsaa ved Esbjerg saa dem paa Sandene.

30 September var atter en af de gode Trækdage; som allerede nævnt kom Kragerne i Mængde, og enkelte Raager saa jeg, men paa en hel anden Kant end Kragerne. Jeg saa 5 paa en Stubmark i et Indhak i Plantagen ved Vejen fra Nordby til Sønderho. Endelig kom Droslerne i Mængde; der var saa uhyre Masser, at de næsten fløj op bag hver Gran i Plantagen og fra hver Lyngtue ved Vejen, det var særlig Vindrosler og Sangdrosler, men ogsaa mange Solsorter og en enkelt ♂ Ringdrossel (*Turdus torquatus*). 4 Oktober bragte en ny Tilvækst, nemlig Bjærglærken (*Alauda alpestris*); der gik 6 ude i Tangen paa Stranden, og denne lille Flok kunde nu træffes af og til der, andre Smaaflokke viste sig andre Steder, jeg saa højst 9 sammen, men de holdt Tiden ud, og endnu 9 December, da jeg atter var paa Øen, saa jeg enkelte.

5 Oktober bragte atter mange ny Gæster, nemlig Fuglekonge og Gærdesmutte (*Troglodytes parvulus*), den første i stort Tal, den sidste kun i enkelte Eksemplarer, Skovsneppen (*Scolopax rusticula*) og Ringduen (*Columba palumbus*); Kvækeren (*Fringilla montifringilla*) og endnu en lille Finke, som jeg ikke fik nærmere bestemt, men som rimeligvis var Grønsisken (*Chrysomitris spinus*). Skovsneppen saas af og til og blev skudt hist og her, men mange, saa man kunde tale om noget egentlig Sneppetræk, kom der ikke. Ringduen derimod kom i Flokke paa 50—100 Stykker, og Jægerne paa Fanø mente, at de aldrig havde set mere end en ganske enkelt. De passerer dog sikkert Øen hvert Aar i stort Tal. I Foraaret fandt jeg en Del opskyllede, men det er maaske nok en Undtagelse, at de slaar sig ned paa Øen; dette kan maaske staa i Forbindelse med Plantagerne, hvor man jo ellers altid træffer Ringduer. Flokke holdt sig indtil 29 Oktober, og 11 Oktober var der særlig mange. Fra 6 til 11 Oktober saa jeg i nogle bestemte Haver i Nordby enkelte Gransangere (*Phylloscopus rufus*); 7 Oktober saa jeg de sidste Landsvaler. 8 Oktober var der nogle Sumphornugler (*Otus brachyotus*) i Bekkasinterrænet (se Beskrivelsen af Fanø), hvor de fløj op mellem fodhøj Bevoksning. Jeg saa ogsaa en stor Rovfugl, som

jeg dømte til at være en Musevaage (*Buteo vulgaris*), men hverken den eller de andre større Rovfugle fik jeg nøjagtig bestemt. Der var dog flere, der viste sig af og til i Løbet af Tiden, en f. Eks. der lignede en Duehøg, men da den fløj bort saa det ud, som om den havde hvid Hale eller Halerod. Jeg savnede Kikkert, for jeg kom dem aldrig paa Hold nært nok til rigtig at faa Indtryk af dem; der er dog Mulighed for forskellige, men herom senere.

Enkelte Munke (*Sylvia atricapilla*) baade brun- og sorthættede viste sig fra 10—13 Oktober, de gæstede særlig Hyldebærrerne. 10 Oktober fandt jeg Resterne af en Vendehals (*Iynx torquilla*), som en Rovfugl havde gjort sig til gode paa. Samme Dag saa jeg Rødben for sidste Gang paa de nordlige Enge. Herfra saa jeg udover Graadyb, hvor 3 Ederfugle Hanner (*Somateria mollissima*) roede udover og forsvandt mellem Bølge-toppene.

13 Oktober saa jeg en Skovhornugle (*Otus vulgaris*) og de sidste Blodstjerte. De havde ellers holdt trofast ud og været meget fornøjelige at iagttage. Et Sted, hvor der var en lille Plantage, hvorigennem der gik en Sandvej, saa jeg dem en Eftermiddag, de sad paa hveranden Hegnspæl og tumlede sig ud i Solskinnet efter Fluere og satte sig atter paa en Hegnspæl. Her saas de næsten ikke, naar de, graa som de var, sad ganske stille paa de graa Pæle, men i eet nu blev de forvandlede til en straalende Sommerfugl, naar de tumlede sig ud i Solskinnet og bredte den pragtfulde Hale ud og spillede med den. Saa, naar de tilfreds hoppede nede paa Jorden eller satte sig paa Pælen og fortærede Byttet, rystede de Halen lidt for at faa den i Lave igen eller prøve, om »Viften« var i Orden til næste Leg i Solstraaerne. Jeg havde en i Fangenskab nogle Dage, den fløj frit om i Stuen, og til at begynde med var den ikke særlig glad ved Selskabet, men den vænnede sig hurtigt til og lod sig føre over paa en Finger fra det, den havde valgt til Sæde, ligeledes spiste den gerne og graadigt de Fluere, jeg fangede til den og serverede den paa Spidsen af en Finger, og den gav baade min Hustru og mig nok at bestille med at skaffe den Føde. Efter 4—5 Dages Forløb, da jeg havde brugt den til Model, fik den atter sin Frihed.

19 Oktober bragte Snespurv (*Emberiza nivalis*) og Sjagger (*Turdus pilaris*) til Øen; jeg saa kun en enkelt af hver, men

senere flere Snespurve, og da jeg atter besøgte Øen 9 December, var der ikke saa faa. 21 Oktober saa jeg den sidste Vipstjert, det var ude ved Badehotellerne, hvor der havde været lukket hele Tiden. Inde ved Nordby havde de ogsaa været og endda flere, men de var forsvundet en Del tidligere. 29 Oktober var der 4—5 enkelte Bekkasiner (*Limnocryptes gallinula*) i Bekkasinterrænet. Der havde til Stadighed været dobbelte Bekkasiner og en enkelt Dag, 4 Oktober, endogsaa en Tredækker (*Gallinago major*).

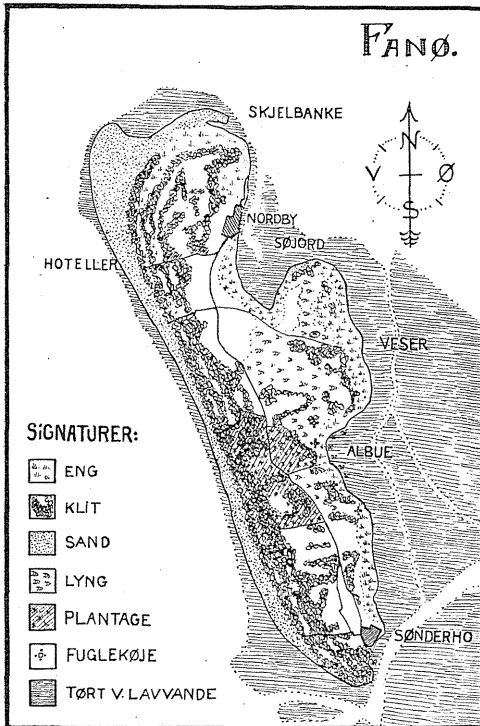
30 Oktober gik jeg omkring Nordvestpynten af Fanø; her laa flere Smaaflokke af Dykænder, Sortænder (*Oedemia nigra*), Fløjlsænder (*Oedemia fusca*) og Hvinænder (*Clangula glaucion*), men de har nok været der nogen Tid, for daglig saa jeg mørke Ænder flyve over Vandet langs Kysten, men fik dem ikke nærmere bestemt. Samme Dag saa jeg nogle Flokke af Selning (*Calidris arenaria*) paa Fladerne.

Som jeg nævnte under Rovfuglene, er der mange Fugle, som man ser, der ikke kan bestemmes nøjagtigt, af det man faar at se; andre ser man maaske slet ikke, Terrænet er jo stort, og selv om man er ude det meste af Dagen, naar man ikke at gennemse det hele. At der har været flere, end dem, jeg har nævnt, er givet, og det fremgaar blandt andet af de Fund, jeg har gjort af døde Fugle; det er altsaa ikke et fuldstændigt Billede af Trækket paa Fanø, men dog det Hovedbillede, der dannede sig for mig, da jeg iagttog det.

Fanø som Iagttagelsessted. Det er ikke faa Arter, som i Træktiden passerer Fanø; hertil virker mange Ting i Forening, saaledes forlænger Fanø naturligt Kystlinjen fra Nord. Træk-ruten fra Øst langs Kongeaaen munder ogsaa ud nær Fanø. Naturen paa Fanø byder Føde til mange Arter og Ly af mange Slags, og endelig er der Fred, — ikke ubetinget Fred, for der jages ikke saa lidt, men det er kun de store jagtbare Fugle, det gaar ud over, de andre har Fred. Fanø ligger ogsaa som en Slags Station før den videre Rejse, idet der er forholdsvis langt til det næste Sted, der byder lignende gunstige Betingelser. Medens Forholdene saaledes er gode for de trækkende Fugle, er de det ikke i alle Henseender for Iagttageren. Størrelsen gør det uoverkommeligt for en enkelt; der er i Klitter og Plantager og bliver mer og mer i de sidste saa mange Skjulesteder, at man

ikke kan faa alt med. For Studiet af Trækket vil det maaske ikke betyde meget, idet man jo nok faar Hovedtrækket; det kan kun blive Sjældenhederne og de enkelte Strejfer fra Træk over Naboegne, som mulig kan forputte sig og undgaa Iagttagelse.

Naar bortses fra de nævnte Skjulesteder, saa er Terrænet iøvrigt godt til Iagttagelse, idet de enkelte Arters Terræn ligger for sig selv, saa man i Forvejen og i hvert Fald, naar man iagttager Trækket og Terrænet, kan vide, hvor man skal søge de enkelte Arter. Jeg skal i det følgende søge at give et lille Indtryk af, hvorledes Terrænet grupperer sig, idet jeg knytter Oplysninger til et Kort med de vigtigste Terrænarter indtegnet. Min Iagttagelse har kun været grundig for den nordlige Halvdels Vedkommende, dog har jeg et Hovedindtryk af den

sydlige, men skal for denne Halvdels Vedkommende ikke indlade mig paa Detailler.

Fanø ligger som en Bom for Farvandene, der strækker sig mellem Øen og Fastlandet; hvad det betyder, ser man bedst, naar man sammenligner de Strækninger, der i Ebben lægges blot. Saaledes afdækkes mod Vest og Nordvest kun Sand, Revle udenfor Revle parallelt med Kysten mod Vest og store flade Sande mod Nord, hvorimod der indenfor Øen afdækkes brede Arealer dækkede af Klæg. Den Føde, der skal søges mod Vest, er Skaldyr, Krebsdyr, opskyllede Planterester og Fisk og sparsomt Sandorme, mod Øst derimod er der i Uendeligheder af Blaamuslinger,

Sandorme og grøn, græsagtig Bevoksning, og i den halvopløste Klæg Myriader af Smaadyr og henraadnende Plantedele. De enkelte Strækninger varierer lidt i Karakter, saaledes er Søjorden oversaaet med Tang og Muslingebanker, men iøvrigt bar, hvorimod Vesperne og de øvrige Strækninger Syd derfor er jævne, grønbevoksede Klægflader. De forskellige Arter Fugle søger hver sine Steder, saaledes huser Vestkysten væsentligst Maager og Strandskader, og udenfor Revlerne særlig i det nordvestlige Hjørne holder Dykænderne til. Disse søger i det Hele deres Næring lige ved Kanten af de afdækkede Flader. Regnsproven holder særlig til paa Søjorden og Sandene mod Nord. Gæs og Pibeænder paa Vesperne, medens de fleste andre Ænder særlig holder til inde i Albuen. Her er dog ogsaa mange Vadefugle, Strandhjejler og Klirer, men Strandhjejler findes langs hele Østkysten i stort Tal. De mindre Vadere, Ryler og Selning, findes særligt paa de store Flader mod Nord, Præstekraverne nok lidt sydligere paa den egentlige Standbred mod Vest. Rødbenet holder til foruden i Albuen og Engene indenfor Vesperne paa Engene (Grønningen) mod Nord. Det var i Hovedtrækkene selve Kysten og dens Gæster. Grønningen, der er en flad Eng gennemskaaret af mange Render, der tømmes og fyldes med Tidevandet, kiler sig mod Vest ind imellem de to Klitrækker og danner paa Strækningen ned til lidt Syd for Hotellerne det saakaldte Bekkasinterræn, hvor smaa rørbevoksede Vandhuller veksler med moseagtige Lavninger, der højst er en Snes Meter brede, men saa til Gengæld har det i Længden, hvor de kun med enkelte Afbrydelser gaar den hele Strækning igennem. Her var det Bekkasinerne og Sumphornuglen holdt til. Længere mod Syd er der flere Smaasøer imellem Moserne, og her søger Krik-, Stok- og Pibeænderne ind. Selve Klitrækken, der snart er bevokset med Marehalm, enkelte Steder med Lyng, huser Agerhøns, Engpiber, Rørspurv og Lærker og saa de større Rovfugle, der i hvert Fald har dem som Standkvarter. Paa Fladstranden mod Vest ligger Tangbræmmer af forskellige Aldre betegnende de forskellige Flodmaal, og i de ældste af disse piller Snespurv og Bjerglærken, medens Maager, Strandskader og Krager bortsnapper, hvad Vandet bringer, før det endnu er aflejret.

I Klitrækken umiddelbart Vest for Nordby var dels nyanlagt Plantage, dels Smaalodder indhegnede som Haver med Buskads og tildels drevet som Haver; her var det særligt, at Finkerne

holdt til. Ringduerne havde Standkvarter i de smaa Plantager i Terrænet Vest for Nordby og søgte Føde paa Stubmarkerne heromkring, for her ligger den dyrkede Jord, ja det meste af det hvide Areal paa Kortet er dyrket Jord, men Duerne holdt særlig til i den nordlige Del, hvor de kunde trække sig tilbage til Plantagen. I Plantagen traf man ogsaa Sneppen, men den kunde ogsaa ligge i den høje Marehalm i Klitterne.

Fuglekøjerne¹. Der findes 4, hvoraf de 3 drives. De er grupperede omkring Albuen paa et Sted, der i sig selv byder gode Betingelser for Fred, idet det ligger uden egentlig Vejforbindelse og godt til Siden fra den alfare Vej, og i Fangsttiden fra August til December er Jagt i Terrænet deromkring forbudt og ligeledes al Støj i Nærheden saavel som Besøg i Køjerne. Fangsten baseres paa, at Ænderne i Fældetiden søger ind fra Havet visse Tider paa Døgnet til det ferske Vand. Det er Stokænder, Spidsænder, Pibeænder og Krikænder, der væsentligst fanges, men under Navnet Krikænder gaar ogsaa en Del Atlinger, desuden fanges Skeænder og Blishøns. Det har varieret en Del gennem Aarene med det indbyrdes Forhold mellem Arterne. Det siges, at de større Ænder, særlig Pibeænderne, er ufredelige overfor Krikænderne, saa man sjældent fanger dem sammen. En af Køjemændene mente, at Krikænderne gik deres Undergang i Møde, og Tallene viser ogsaa, at det gaar haardt ud over dem. Jeg fik ved Venlighed fra Formanden i Albue Fuglekøje Møller Thyssen Lejlighed til at studere Fangstregnskaberne og uddrog af disse nedenstaaende Tal, der viser Fangsten fra 1900 til 1914 specialiseret for de enkelte Arter i den nordligste af de 3 benyttede Køjer.

FANGST I ALBUE FUGLEKØJE.

	Stokænder	Spidsænder	Pibeænder	Krikænder
1900	26	412	861	233
1901	78	547	1521	209
1902	94	1231	262	954
1903	16	1100	122	455
1904	286	500	1981	423
1905	30	325	271	1130

¹ Se Beskrivelsen af Overlærer H. Chr. Mortensen i 8. Aargang, Side 113.

	Stokænder	Spidsænder	Pibeænder	Krikænder
1906	34	83	388	2185
1907	48	67	288	1764
1908	37	31	63	1922
1909	14	46	21	3192
1910	3	103	9	6025
1911	270	73	21	1501
1912	3	12	1	1086
1913	127	427	353	4345
1914	103	286	493	3735

Jagten paa Fanø. Der er mange, der driver Jagt paa Fanø — ikke i Forhold til andre Steder men i Forhold til det Antal Mennesker, der boer paa Fanø; men da Jagten drives som et Slags Erhverv, er det kun det Vildt, der fylder noget i Tasken, der gøres Jagt paa. Det kan hurtigt opregnes, hvilke Arter der saaledes maa bløde, nemlig: Pibeænder, Stokænder, Regnsponer, Knortegæs, Snepper og Harer. Agerhøns har tidligere været regnet med, men deres Forhold bliver senere omtalt. Bekkasinerne jages af enkelte Sportsjægere, men saa er Listen ogsaa færdig. Vel falder en enkelt Spidsand eller Krikand af og til, men det er ganske tilfældigt, at de kommer ind til Jægerne, og fra Baade (mest fra Esbjerg) skydes i Farvandet omkring Øen baade Maager, Ederfugle og Dykænder, men det kommer ikke den egentlige Jagt ved Fanø ved. Naar vi ser bort fra Harerne, som jages overalt, saa er der særlig et Sted, hvor Jagten drives, det er paa Halen, den store Halvø, der mod Øst skyder sig ud fra Øen og for at begynde med Pibeænderne, som er det hovedsageligste Vildt, saa drives Jagten paa en særlig Maade. Hver Mand har sin Kaane, en kjælkformet Kasse, der er ca. 3 Al. lang og fortil gaar op i et Blik, der øverst har et Hak, hvori Bøssen kan hvile. Jægeren ligger nu paa Maven i denne Kasse med Benene udenfor, og ved Benenes Hjælp skyder han sig frem over den slimede Klæg ud paa Vesperne ud imod de mægtige Flokke af Pibeænder, der ligger her; naar saa Jægeren er paa Skudhold, begynder Skydningen, der fortsættes hver Gang Flokken, der jo kommer i Bevægelse, kaster sig i Nærheden. Denne Jagt giver en Del af sig, men der gaar ogsaa en Del anskudte Fugle i Løbet og herom taler de Fund, man gør langs denne Del af Kysten; jeg har paa en enkelt Tur fundet Rester af 35 Pibeænder blot

langs Kysten af Vesperne. Hvor mange der ligger ude paa Vesperne og forsvinder i Klægen, naar Kødets er fortæret af Maager og Krager, faar man aldrig at vide. Jægerne selv gaar før Gry ud for at fange de anskudte, der er søgt ind til Kysten, og Drenge i Nordby gaar tit derned Søndag Morgen for at se, om der endnu skulde være en And, og de kommer ikke sjældent hjem med Fangst.

Stokænderne jages ogsaa paa Halen og tildels ovre i Klitterne mod Vest; begge Steder sidder Jægeren paa Træk og skyder de Fugle, der i Mørket søger ind til Ferskvandshullerne. Knortegæssene jages særlig ved Nordøstsiden af Halen ogsaa i Mørkningen paa Træk, men det er Trækket langs Kysten eller paa tværs af Halen, som kommer for nær Kysten, der er Tale om. Endelig er der Regnsponer; disse skydes ogsaa paa Træk langs Kysten af Halen og omkring Nordøstpynten af Fanø; det sidste Sted skal man grave sig ned og vente, til Tidevandet en passende Tid paa Dagen lukker sig over Søjorden, i det Øjeblik letter nemlig hele Flokken og trækker nord om Fanø for paa Fladerne deroppe at fortsætte Ædegildet og afvente næste Lavvande for at vende tilbage til Søjorden.

Jeg nævnte Agerhønsene, som der tidligere har været god Jagt paa. Nu er Forholdet imidlertid det, at der kun er en enkelt Flok tilbage, og det er lutter gamle Fugle; Grunden er Lækatten. Det var jo i sin Tid for en god halv Snes Aar tilbage, at Vandrotterne dominerede paa Øen, underminerede alle Marker og spiste al Afgrøden; saa blev der indført en halv Snes Lækatte, og Rotterne forsvandt, — efter hvad man siger nok ikke engang paa Grund af Lækattene, men udryddet af en Sygdom. Men Lækattene formerede sig og bredte sig utroligt, saa intet var sikkert for dem, Agerhøns og Lærker og Tamkræet; man kunde møde dem i Smaaflokke, der gik ud for at bjerge med Magt, hvad de ikke formaaede ved List. Der kom saa en Vandflod (vist 1909), der druknede en Mængde af dem, saa der var faa af dem i de følgende Aar, men nu er de igen ved at tage Overhaand.

For Ornithologer maa imidlertid den Tid, da der var saa mange Rotter, have været højst interessant, for der var et rigt Rovfugleliv; Mængder af Vintermusevaager (*Buteo lagopus*), Vandrefalke (*Falco peregrinus*) og Ugler og vel nok endnu flere levede højt paa Rotterne; Jægerne har fortalt mig, at de i Træktiderne

ikke kunde gaa ud uden at træffe de mange store Rovfugle, og at hver Tue selv den mindste var benyttet som Spisested, og Rester af Rotterne saavel som Gylpene fortalte om deres Benyttelse.

Som Minde om de Dage ser man rundt omkring de udstopede Rovfugle, jeg saa ikke saa faa, men desværre var det meget faa, jeg kunde faa nogle Data om, da de paagældende ikke havde haft Tanke for denne Side af Sagen. Det var særlig Vandrefalke og Vintermusevaager, jeg saa rundt om i Samlinger, og som Dekorationsgenstande, men om disse fik jeg ikke en Optegnelse: nogle enkelte andre, som maaske kan være af Interesse, skal jeg anføre.

Fiskeørn (*Pandion haliaëtus*) skudt 8 September 1901 af Peder Toft.

Duehøg (*Astur palumbarius*) hængt sig i Nettet omkring en af Fuglekøjerne i Begyndelsen af November 1902 (maaske 1901).

Kongeørn (*Aquila fulva*) skudt 9 November 1902 af Klaus Olsen (omtalt i Frem's »Vor Jord« 8. Marts 1905).

Sumphornugle (*Otus brachyotus*) faldt paa Lodskutteren i Efteraarstaagen 1902.

Europæisk Ibis (*Plegadis falcinellus*) skudt i Nov. eller Dec. vist 1901 paa Engene midt paa Øen; den gik sammen med Spover.

Lille Stormsvale (*Procellaria pelagica*) fundet død 1 December 1897 blandt Ligene fra en Stranding.

Endvidere saa jeg i Samlinger en Del Søkonger (*Mergulus alle*), en Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes*), en Turteldue (*Turtur auritus*), Skovskade (*Garrulus glandarius*), Skade (*Pica caudata*) og flere andre, saa det er ikke faa Arter, der Tid efter anden aflægger Fanø et Besøg.

I Begyndelsen kneb det lidt for mig at tale om Fuglene med de indfødte, og naar man ser paa nedenstaaende Liste over de Navne, Fuglene benævnes med, saa kan man nok forstaa, at det kan bringe nogen Forvirring.

Stokand (*Anas boscas*) kaldtes Moseand,

Pibeand (*Anas penelops*) kaldtes Smænd eller Brunnakke,

Spidsand (*Anas acuta*) kaldtes Graaand,

Knortegaas (*Anser torquatus*) kaldtes Røgaas (eller Rødgaas),

Rødben (*Totanus calidris*) kaldtes Tinksmed,

Strandskade (*Hæmatopus ostreologus*) kaldtes Lyv,

Svartbag kaldtes Stormmaage,
 Terner kaldtes Tån,
 Dykænder kaldtes Vak'er,
 Kobbersnepper (*Limosa lapponica*) kaldtes Kobberhøne,
 Præstekrave (*Ægialitis cantiana*) kaldtes Strandløber,
 Graaspurven (*Passer domesticus*) kaldtes (ved Sønderho) Groen,
 (ved Nordby) Møddinggøjser, men de havde ogsaa dens rette
 Navn, naar de talte med fremmede. Endelig var som nævnt
 Krikand fælles Navn for Krikand (*Anas crecca*) og Atling
 (*Anas querquedula*).

Opskyllede Fugle. Atter i Aar fandt jeg en Mængde op-
 skyllede Fugle, og Telefonlinierne havde ligeledes krævet deres
 Ofre, ialt paa Fanø og ved Esbjerg blev det til 297 Fugle af 55
 Arter, hvoraf 16 Arter, som jeg ikke fandt i Fjor. Disse 16 var
 Gravand, Strandhjejle, Kobbersneppe, Hvidklire, Islandsk Ryle,
 Selning, Dvergterne, Splitterne, Hejre, Topskarv, Vende-hals,
 Jernspurv, Digesmutte, Rødstjert, Broget Fluesnapper og Skov-
 hornugle.

Listen over Fundene ser saaledes ud:

Art	Fanø 9 Sept.—2 Nov.			Esbjerg 3 Nov.—13 Dec.			Fanø 9 Dec.
	Strand	Telefon	Div. ¹	Strand	Telefon	Div. ¹	Strand
Krikand (<i>Anas crecca</i>).....	>	>	>	1	>	>	>
Pibeand (<i>Anas penelops</i>).....	39	>	>	15	>	>	>
Spidsand (<i>Anas acuta</i>).....	3	>	>	>	>	>	>
Stokand (<i>Anas boscas</i>).....	2	>	>	2	>	>	1
Gravand (<i>Tadorna cornuta</i>).....	2	>	>	1	>	>	>
Sortand (<i>Oedemia nigra</i>).....	3	>	>	5	>	>	3
Fløjlsand (<i>Oedemia fusca</i>).....	>	>	>	1	>	>	3
Ederfugl (<i>Somateria mollissima</i>).....	>	>	>	>	>	>	1
Knortegaas (<i>Anser torquatus</i>).....	4	>	>	1	>	>	1
Vibe (<i>Vanellus cristatus</i>).....	3	>	2	>	>	>	>
Strandhjejle (<i>Charadrius squatarola</i>)...	4	>	1	1	>	>	>
Hjejle (<i>Charadrius pluvialis</i>).....	1	>	>	>	>	>	>
Præstekrave (<i>Ægialitis hiaticula</i>).....	1	>	>	>	1	>	>
Strandskade (<i>Hæmatopus ostreologus</i>)..	4	>	>	>	>	>	>
Storspove (<i>Numenius arquatus</i>).....	7	>	2	1	>	>	1
Kobbersneppe (<i>Limosa lapponica</i>).....	4	>	>	1	>	>	>

¹ Fund forskellige andre Steder, mest Rovfuglemaal-tider.

Art	Fanø			Esbjerg			Fanø
	9 Sept.—2 Nov.			3 Nov.—13 Dec.			9 Dec.
	Strand	Telefon	Div. ¹	Strand	Telefon	Div. ¹	Strand
Rødben (<i>Totanus calidris</i>)	1	»	»	»	»	»	»
Hvidklire (<i>Totanus glottis</i>)	»	»	1	»	»	»	»
Islandsk Ryle (<i>Tringa canutus</i>)	2	»	»	»	»	»	»
Ryle (<i>Tringa alpina</i>)	2	2	5	»	5	1	»
Selning (<i>Calidris arenaria</i>)	1	»	»	»	»	»	»
Horsegøg (<i>Gallinago scolopaeina</i>)	1	»	1	»	»	»	»
Skovsneppe (<i>Scolopax rusticula</i>)	»	»	1	1	»	»	»
Hættemaage (<i>Larus ridibundus</i>)	12	»	»	4	»	»	1
Stormmaage (<i>Larus canus</i>)	6	»	»	»	»	»	2
Havmaage (<i>Larus argentatus</i>)	19	»	»	»	»	»	2
Svartbag (<i>Larus marinus</i>)	1	»	»	»	»	»	2
Ride (<i>Larus tridactylus</i>)	2	»	»	»	»	»	2
Dvergterne (<i>Sterna minuta</i>)	2	»	»	»	»	»	»
Terne (<i>Sterna hirundo</i>)	10	»	»	»	»	»	»
Splitterne (<i>Sterna cantiaca</i>)	5	»	1	»	»	»	»
Lomvie (<i>Uria troile</i>)	2	»	»	»	»	»	»
Søkonge (<i>Mergulus alle</i>)	»	»	»	»	1	»	»
Hejre (<i>Ardea cinerea</i>)	1	»	»	»	»	»	»
Topskarv (<i>Phalacrocorax graculus</i>)	1	»	»	»	»	»	»
Skovhornugle (<i>Otus vulgaris</i>)	»	»	»	1	»	»	»
Ringdue (<i>Columba palumbus</i>)	1	»	»	2	»	»	»
Vendehals (<i>Iynx torquilla</i>)	»	»	1	»	»	»	»
Krage (<i>Corvus cornix</i>)	»	»	»	2	»	»	»
Lærke (<i>Alauda arvensis</i>)	»	4	6	»	3	1	»
Stær (<i>Sturnus vulgaris</i>)	»	1	2	1	1	»	»
Jernspurv (<i>Accentor modularis</i>)	»	»	1	»	2	»	»
Engpiber (<i>Anthus pratensis</i>)	»	1	»	»	»	»	»
Vindrossel (<i>Turdus iliacus</i>)	»	1	11	»	»	»	»
Sangdrossel (<i>Turdus musicus</i>)	»	2	6	»	1	»	»
Sjagger (<i>Turdus pilaris</i>)	»	»	»	1	»	»	»
Solsort (<i>Turdus merula</i>)	1	»	»	»	»	»	»
Stenpikker (<i>Saxicola oenanthe</i>)	»	4	4	»	»	»	»
Rødstjert (<i>Ruticilla phoenicurus</i>)	»	1	»	»	»	»	»
Rødkælk (<i>Erithacus rubecula</i>)	»	1	3	»	»	»	»
Brogæt Fluesnapper (<i>Muscicapa atricapilla</i>)	»	2	»	»	»	»	»
Bogfinke (<i>Fringilla coelebs</i>)	»	»	1	»	»	»	»
Grønirisk (<i>Ligurinus chloris</i>)	»	»	»	»	1	»	»
Tornirisk (<i>Cannabina linota</i>)	»	2	»	»	1	1	»
Bomlærke (<i>Emberiza miliaria</i>)	»	1	»	»	»	»	»

¹ Fund forskellige andre Steder, mest Rovfuglemaaltider.

ESBJERG 3 NOVEMBER TIL 14 DECEMBER 1915.

3 November blev jeg forlagt til Esbjerg, men Fuglelivet i Omegnen var væsentlig det samme, og jeg vil derfor fortsætte, hvor jeg slap paa Fanø.

Digesmutten, som jeg endnu havde set de sidste Dage paa Fanø, havde der været endog meget hyppig i Begyndelsen, men var tilsidst svundet ind til nogle ganske faa Eksemplarer. Ved Esbjerg saa jeg ligeledes et ganske enkelt Eksempel indtil 8 November. Kvækeren saa jeg en eneste ♂ af paa en Sviptur til Esbjerg 17 Oktober, og jeg saa ingen senere, derimod var der flere Snespurve paa Esbjergsiden i hvert Fald i Begyndelsen, saaledes saa jeg $^{5/11}$ 8, $^{7/11}$ 1, $^{10/11}$ 2, $^{12/11}$ 20, $^{14/11}$ 13, $^{17/11}$ 1, $^{28/11}$ 1 og $^{5/12}$ 1 — alle ved Stranden. Sjaggeren viste sig ogsaa jævnlig, den kom med Sne, saa man hver Gang blev mindet om dens svenske Navn Snöskata. Det var ligesom det hørte med til Snevejret at se den mellem Sneflokkene og høre dens Tjak-Tjak skratte fra Luften. Jeg noterede $^{12/11}$ 40, $^{13/11}$ 5, $^{16/11}$ 7, $^{18/11}$ 11, $^{26/11}$ 2 og $^{4/12}$ 12. I den sidste Tid paa Fanø trak mange Finkeflokkede særlig Tornirisker mod Syd over Øen, paa Esbjergsiden var der dog endnu mange tilbage, saaledes vrimlede der 8 November af Grønirisker paa Opfyldningerne ved den ny Havn; de holdt til i Granrisgærderne og i Strandplanterne. Næste Dag var de borte, men indtil jeg rejste, var der daglig Grønirisker, Bogfinker og Tornirisker at se, en enkelt Gang var der Stillidser imellem. Strandhjejlen saa jeg sidst 10 November, nogle enkelte Præstekraver var der endnu, den sidste en Hvidbrystet Præstekrave saa jeg 1 November, det var overhovedet den eneste Hvidbrystet Præstekrave, jeg saa dette Efteraar. Jernspurven var afgjort hyppigere end i Fjor, medens Rødkælken derimod syntes ringere i Tal. Af Viber var der endnu Smaaflokkede paa indtil en Snes Stykker at se, sidste saa jeg 16 November. Stæren saa man ogsaa rundt om indtil 5 December, da der trak flere Flokke mod Syd langs Kysten, efter den Dato saa jeg ingen. Droslerne, i hvert Fald Vindroslen, holdt sig længere; jeg saa dem endnu 7 December. Af andre Fugle, som hovedsagelig er Trækfugle, og hvoraf der endnu, da jeg rejste, var en hel Del, kan nævnes Hættemaage, Strandskade, Engpiber, Lærke og Rørspurv, ligeledes Horsegøg, hvoraf jeg dog kun saa enkelte, men endnu en

14 December, da alt laa tilsneet, og Aaer og Bække næsten fuld-
stændig var lukkede af Is.

Mejserne saas i Aar kun lidt, nemlig kun en eneste Musvit
17 November og 2 Blaamejser 30 November.

ANMELDELSER.

NORDENS FÅGLAR. ANDRA UPPLAGEN. AV L. A. JÄGERSKIÖLD
OCH GUSTAV KOLTHOFF MED BILDER AV OLOF GYLLING.

(Bejers Bokförlag, Aktiebolag, Stockholm.)

Da Subskriptionsindbydelsen blev udsendt i 1911, blev der lovet, at Værket skulde komme i Løbet af ca. 3 Aar. I de 5 Aar, der siden da er forløbet, er man endnu ikke naaet Halvdelen, saa de, der holder Værket, maa øve sig i den Subskribentdyd, der hedder Taalmodighed.

Tager man de udkomne 19 Hefter og blader Tavlerne igennem, saa vil man ofte kunne glæde sig over Gyllings smukke Malerier af Fugle i deres naturlige Omgivelser, en Glæde, som Billedernes Reproduktion dog ikke altid lader blive ganske ublandet. Iøvrigt synes Gyllings Pensel heldigere, hvor han frit kan tumle sig og male Fuglene i Mark og Skov, end hvor han skal opstille dem paa Bladene i et naturhistorisk Atlas, saaledes som Tilfældet er for en Del af Arterne; men unægtelig er det ogsaa et vældigt Foretagende for Enkeltmand at fremstille samtlige Billeder til et Værk som dette.

Teksten er nu naaet igennem Spurve- og Skrigefugle og begyndt paa Rovfuglene. Der lægges megen Vægt paa den geografiske Udbredelse, men Danmark synes noget stedmoderlig behandlet; maaske der kun kan overlades det en ringe Plads, og det paa denne ikke er helt let at faa givet et nøje Udtryk for Fuglenes Forekomst og Udbredelse i Landet, men der synes dog at være for mange Steder, hvor man ikke helt kan give Teksten Ret. Nogle Eksempler skal anføres: Om Bysvalen staar der kort og godt: »I Danmark er den almindelig, i Særdeleshed i Byerne (Collin)«. Det passede vel nok i sin Tid, men som bekendt har Forholdene forandret sig grumme meget i saa Henseende siden Collins Tid. At Stillidsen i Danmark yngler »här och var« vel nøje oversat hist og her, er neppe helt rammende; i store Dele af Landet er den dog en særdeles almindelig Ynglefugl. Om Skaden staar der: »I Danmark forekommer Skaden over hele Landet. Den synes i forrige og dette Aarhundrede at være aftaget betydeligt i Tal og er derfor paa mange Steder sjelden.« Men det ejendommelige for Skadens Forekomst her i Landet, har netop altid været dens besynderlige og ret uforklarlige sporadiske Optræden, dens Aftagen paa et Sted og Dukken frem paa et andet. Man for-
bavses lidt over i Omtalen af Nøddekrigens store Indvandring i 1913 at læse »ogsaa i Danmark har den vist sig«. Ja, mildest talt; der blev endda skrevet en hel lille Afhandling om dens Forekomst her, hvoraf det bl. a. fremgaar, at en enkelt Mand havde haft 51 til Udstopning.